

RAPORT

Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia z oceny jakości kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych przez Wydział Biologii i Ochrony Środowiska za rok akademicki 2017/2018

Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia dokonała oceny jakości kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych przez Wydział Biologii i Ochrony Środowiska na podstawie analizy następujących składowych systemu jakości kształcenia:

- a) ankiet wypełnianych przez studentów w Uniwersyteckim Systemie Obsługi Studiów obejmujących ocenę zajęć i prowadzących je nauczycieli akademickich;
- b) protokołów hospitacji zajęć;
- c) programów kierunków studiów prowadzonych przez Wydział;
- d) badań ankietowych losów absolwentów rocznika 2016/2017 kierunków studiów biologia, biotechnologia i ochrona środowiska przeprowadzonych po 6 miesiącach od ukończenia studiów;
- e) badań ankietowych losów absolwentów rocznika 2013/2014 kierunków studiów biologia, biotechnologia i ochrona środowiska przeprowadzonych po 3 latach od ukończenia studiów;
- f) opisów przedmiotów wprowadzonych do USOS przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia.

Ocena zajęć i prowadzących je nauczycieli akademickich dokonana przez studentów

Członkowie Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia, po wcześniejszym zapoznaniu się z raportem przygotowanym przez Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia dotyczącym ankietowej oceny zajęć i prowadzących je nauczycieli akademickich dokonanej przez studentów za rok akademicki 2017/2018, na posiedzeniu w dniu 22.02.2019 r. podjęli dyskusję nad raportem prowadzącą do stworzenia rekomendacji w zakresie doskonalenia jakości kształcenia. Członkowie Rady zapoznali się też z pismami nauczycieli akademickich, którzy zostali źle ocenieni przez studentów (średnia ocen 3,5 i poniżej, przy liczbie ankiet minimum 3) lub w ankietach ich dotyczących pojawiły się uwagi krytyczne. W pismach tych, na prośbę Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia, nauczyciele akademicy ustosunkowali się do uzyskanej oceny i do uwag krytycznych i przedstawili działania, które podejmą, prowadzące do uzyskania lepszej oceny zajęć w następnym roku akademickim.

Członkowie Rady szczegółowo przeanalizowali też ankiety studentów dotyczące przedmiotów i nauczycieli akademickich źle ocenionych przez studentów w poprzednim roku akademickim (2016-2017). Stwierdzono, że zaproponowane przez nauczycieli akademickich działania naprawcze przyniosły pozytywne skutki.

Na podstawie analizy raportu przygotowanego przez Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia i analizy wspomnianych pism nauczycieli akademickich, członkowie Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia stworzyli następujące rekomendacje w zakresie doskonalenia jakości kształcenia:

1. Należy podjąć dalsze działania, które zachęcą studentów do wypełniania ankiet. Nauczyciele akademicy kończąc zajęcia z danego przedmiotu, powinni zwrócić się do studentów z apelem o wypełnienie ankiet, przypominając im, że ankiety są anonimowe. Byłoby zasadne zalogowanie się nauczyciela akademickiego na swoje konto w USOS i zademonstrowanie studentom sposobu wyświetlania wyników ankietowych, co upewniłoby studentów o anonimowości ankiety. Zwrotność ankiet wypełnionych przez studentów po zakończeniu zajęć prowadzonych w roku akademickim 2018/2019 powinna osiągnąć wartość minimum 15 %.
2. Członkowie Rady przyjęli do wiadomości zgłoszone przez nauczycieli akademickich słabo ocenionych przez studentów, propozycje przedstawionych przez nich działań naprawczych.
3. Przyjęta procedura zobowiązująca nauczycieli akademickich słabo ocenionych przez studentów do złożenia wyjaśnień i zaproponowania działań naprawczych powinna być kontynuowana z uwagi na jej dużą skuteczność, jednak nie powinno brać się pod uwagę sytuacji, w których ocena wynika z zaledwie jednej lub kilku wypełnionych ankiet.
4. Członkowie Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia postulują, aby pięciu najlepiej ocenionych przez studentów nauczycieli akademickich zostało nagrodzonych przez Dziekana Wydziału. W roku akademickim 2017/2018 najlepiej zostali ocenieni: dr Dariusz Kamiński (5,00), dr hab. Maciej Ostrowski (5,00), dr Piotr Domeradski (5,00), dr Edyta Adamska (4,98) i mgr Anna Marszewska (4,96).

Hospitacje zajęć

W roku akademickim 2017/2018 ogółem przeprowadzono zaledwie 6 hospitacje zajęć (1 wykładu i 6 zajęć laboratoryjnych). Liczba przeprowadzonych hospitacji zajęć jest zaskakująco mała.

Po przeanalizowaniu rezultatów hospitacji przeprowadzonych w roku akademickim 2017/2018, nie stwierdzono wykazania przez osoby hospitujące zajęcia istotnych uchybień w prowadzeniu zajęć przez hospitolanych nauczycieli akademickich.

Zalecenia Rady:

Kierownicy jednostek wydziałowych i koordynatorzy przedmiotów powinni pamiętać, że zgodnie z Zarządzeniem Nr 145 Rektora UMK z dnia 2.11.2015 r., każdy nauczyciel akademicki powinien być hospitolany co najmniej raz w okresie pomiędzy okresowymi ocenami nauczyciela akademickiego. Hospitolowanie zajęć należy do zakresu obowiązków kierowników jednostek.

Ocena programów kierunków studiów prowadzonych przez Wydział

W roku akademickim 2017/2018 Wydziałowa Komisja ds. Efektów Kształcenia dokonała szczegółowej analizy efektów kształcenia, programów i planów kierunków studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia prowadzonych przez Wydział. Biorąc pod uwagę wymogi nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz projekt Uchwały Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w sprawie trybu tworzenia studiów wyższych uruchamianych w roku akademickim 2019/2020, członkowie Komisji przygotowali projekt zmian programów wszystkich kierunków studiów w zakresie:

- a) na kierunkach studiów I stopnia zwiększono liczbę punktów ECTS przypisanych do przedmiotu „Język obcy” z 5 do 7 oraz ujęto punkty przypisane „Wychowaniu fizycznemu”,
- b) na kierunkach studiów II stopnia wprowadzono przedmiot „Język obcy”, któremu przypisano 3 punkty ECTS (drugi semestr).

Poza tym na kierunku studiów II stopnia biologia członkowie Komisji zaproponowali zlikwidowanie specjalności i wprowadzenie bloków zajęć do wyboru dających możliwość studentom wybrania jednej z trzech ścieżek kształcenia: mikrobiologia, biologia komórkowa i molekularna i biologia środowiskowa.

Na kierunku studiów I stopnia biologia zaproponowano wprowadzenie tematycznych bloków zajęć do wyboru realizowanych w V i VI semestrze, dających studentom możliwość wyboru ścieżek kształcenia.

Zaproponowane zmiany do programu studiów I i II stopnia kierunku biologii uwzględniają postulaty absolwentów wysunięte w ankietach badania losów absolwentów, a mianowicie zwiększenie możliwości wyboru specjalizacji.

Badanie ankietowe losów absolwentów rocznika 2016-2017 kierunków studiów biologia, biotechnologia i ochrona środowiska przygotowany na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych po 6 miesiącach od ukończenia studiów

Członkowie Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia na posiedzeniu w dniu 20 września 2018 r. dokonali analizy raportu ankietowych badań losów absolwentów rocznika 2016-2017 kierunków studiów biologia, biotechnologia i ochrona środowiska przeprowadzonych po 6 miesiącach od ukończenia studiów przygotowanego przez Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia.

Udział absolwentów studiów I stopnia uczestniczących w badaniach wyniósł na poszczególnych kierunkach od 16,7 do 26,3 %. Nieco większy był udział absolwentów studiów II stopnia – od 26,3 do 37,0 %. Niewątpliwie należy podjąć działania zachęcające absolwentów do uczestnictwa w badaniach ankietowych.

Analiza aktywności absolwentów studiów I stopnia na rynku pracy wykazała, że zdecydowana większość kontynuuje naukę, przede wszystkim na studiach II stopnia (75,0 %, absolwentów kierunku biologia, 81,0 % absolwentów kierunku biotechnologia i zaledwie 50,0 % absolwentów kierunku ochrona środowiska). Tendencja wzrostu udziału absolwentów kierunku ochrona środowiska nie kontynuujących kształcenia utrzymuje się już od kilku lat.

Zupełnie inaczej kształtuje się aktywność na rynku pracy absolwentów studiów II stopnia. W ciągu 6 miesięcy od zakończenia studiów pracę podjęło 60,0 % ankietowanych absolwentów kierunku biologia, 66,7 %, absolwentów kierunku biotechnologia i 77,8 % absolwentów kierunku ochrona środowiska. A więc ponad połowa absolwentów wszystkich kierunków studiów po upływie zaledwie 6 miesięcy podjęła pracę. Można prognozować, że po upływie następnych 6 miesięcy udział absolwentów, którzy podjęli pracę, znacznie wzrośnie. Wśród ankietowanych absolwentów zaledwie jeden absolwent kierunku biologia nie znalazł zatrudnienia i nie kontynuował kształcenia.

Odpowiedzi absolwentów pracujących, na pytanie o najważniejsze zasoby zdobyte na studiach wykorzystywane w miejscu pracy, były bardzo zróżnicowane. Dlatego członkowie stwierdzili, że na ich podstawie nie da się wypracować koncepcji zmiany programów studiów dostosowujących je do potrzeb rynku pracy. To samo dotyczy propozycji zmian w programach studiów. Członkowie Rady zaakceptowali propozycję Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia, o włączeniu do analizy danych z poprzednich lat badań ankietowych. Na podstawie powtarzających się udzielonych odpowiedzi, można stwierdzić, że absolwenci postulują zmniejszenie udziału w programach studiów zajęć teoretycznych i zwiększenie udziału zajęć praktycznych, jak również stworzenie większych możliwości odbycia praktyk. Poza tym, na podstawie swoich doświadczeń związanych z poszukiwaniem miejsca zatrudnienia, absolwenci zasygnalizowali:

1. Wykształcenie absolwenta studiów II stopnia kierunku biologia i kierunku ochrona środowiska jest zbyt ogólne. Ugruntowaną wiedzę i umiejętności posiada jedynie w zakresie tematycznym realizowanej pracy magisterskiej.
2. Należałoby umożliwić studentom kształcenie w obrębie wybranej przez nich specjalności spośród dwóch lub trzech. W ramach każdej specjalności program studiów objąłby zagadnienia znacznie bardziej szczegółowe niż w programie obecnie prowadzonych kierunków. Pracodawcy oczekują od kandydatów ugruntowanej wiedzy i konkretnych umiejętności.
3. Wprowadzenie przedmiotów angielskojęzycznych umożliwiłoby studentom ugruntowanie i rozwinięcie umiejętności posługiwania się językiem angielskim, co, jak wskazują absolwenci, bardzo często jest kluczowym kryterium w procesie rekrutacji pracowników.

Przed dwoma laty pod tym kątem zostały całkowicie przebudowane programy studiów I stopnia na kierunkach biologia i ochrona środowiska. W roku akademickim 2017/2018 wydział wycofał się z prowadzenia kierunku studiów II stopnia ochrona środowiska i całkowicie przebudował program studiów II stopnia kierunku biologia. Na kierunku biologia zostały utworzone cztery specjalności: biologia komórkowa i molekularna, biologia środowiskowa, mikrobiologia i global change biology. Ankietowani absolwenci studiowali na kierunkach opartych jeszcze na starych programach studiów.

Badanie ankietowe losów absolwentów rocznika 2013-2014 kierunków studiów biologia, biotechnologia i ochrona środowiska przygotowany na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych po 3 latach od ukończenia studiów

Członkowie Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia na posiedzeniu w dniu 20 września 2018 r. dokonali analizy raportu ankietowych badań losów absolwentów rocznika 2013-2014 kierunków studiów biologia, biotechnologia i ochrona środowiska przygotowany na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych po 3 latach od ukończenia studiów przygotowanego przez Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia.

W badaniu tym wzięło udział zaledwie 20,5 % absolwentów studiów I stopnia i 6,3 % absolwentów studiów II stopnia kierunku biologia, 16,5 % absolwentów studiów I stopnia i 14,3 % absolwentów studiów II stopnia kierunku biotechnologia oraz 5,8 % absolwentów studiów I stopnia i 7,6 % absolwentów studiów II stopnia kierunku ochrona środowiska. Tak mały udział absolwentów uczestniczących w badaniu ankietowym, nasuwa poważne wątpliwości dotyczące wiarygodności uzyskanych wyników. Niewątpliwie należy podjąć działania zachęcające absolwentów do uczestnictwa w badaniach ankietowych. Zasadne byłoby systematyczne przypominanie absolwentom o istnieniu i zadaniach Biura Karier UMK prowadzącego badania, np. wysyłając wiadomości e-mail z życzeniami świątecznymi.

Analiza aktywności absolwentów studiów I stopnia na rynku pracy wykazała, że zdecydowana większość absolwentów podjęła pracę zarobkową (88,9 % absolwentów kierunku biologia, 72,7 % absolwentów kierunku biotechnologia i 71,4 % absolwentów kierunku ochrona środowiska). Jedynie pojedyncze osoby zdecydowały się na otworzenie własnej działalności gospodarczej, na pracę bez wynagrodzenia lub pracę w rolnictwie. Wśród badanych absolwentów wszystkich kierunków studiów nie było osób nieaktywnych zawodowo.

Wskaźniki dotyczące odsetka absolwentów znajdujących zatrudnienie w okresie trzech lat od ukończenia studiów wydają się być optymistyczne, ale należy pamiętać o tym, że niewielka część absolwentów wzięła udział w badaniu ankietowym. Wśród ankietowanych absolwentów studiów I i II stopnia pracę zgodną z wykształceniem podjęło 85,0 % absolwentów kierunku biologia, 80,0 % absolwentów kierunku biotechnologia i 54,5 % absolwentów kierunku ochrona środowiska. Wskaźniki te można przyjąć jako zadawalające dla kierunków studiów biologia i biotechnologia, natomiast niepokój budzi wartość zarejestrowana dla kierunku ochrona środowiska. Należy przypuszczać, że rynek pracy w sferze ochrony środowiska jest nasycony. Wskazują też na to wyniki poprzednich kilku badaniach ankietowych. Kierunek ochrona środowiska prowadzony jest prawie na wszystkich uczelniach publicznych i na wielu uczelniach niepublicznych. Co roku na rynku pracy pojawia się bardzo wielu nowych absolwentów tego kierunku studiów. Zrozumiałe jest, że tylko niewielka ich część znajduje zatrudnienie zgodne z wykształceniem.

Ocena opisów przedmiotów wprowadzonych do USOS

Członkowie Rady ds. Jakości Kształcenia dokonali przeglądu opisów przedmiotów wprowadzonych do USOS przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia. Po ubiegłorocznych zaleceniach Rady wielu nauczycieli uzupełniło opisy przedmiotów i w wielu sylabusach zostały uszczegółowienie metody i kryteria oceniania. Jednak nadal są przedmioty, dla których sylabusy nie zostały wprowadzone do USOS. Od 21 grudnia 2015 roku sylabusy należy przygotowywać zgodnie za wzorem nowego formularza, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 166 Rektora UMK z dnia 21 grudnia 2015 r.

Zalecenia Rady:

Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia zaleca jak najszybsze uaktualnienie opisów przedmiotów w USOS.

Rada ds. Jakości Kształcenia:

Toruń, dn. 1.03.2019 r.